

VARČEVANJE S PITNO VODO

Kako sploh pride pitna voda do naših pip?

Voda za pitno vodo se zbira v vodnih zajetjih. Da se v njih zbira neonesnažena voda, je treba območja okolij zajetij ustrezno varovati pred morebitnim onesnaženjem. Širše območje vodnih zajetij je zavarovano kot vodovarstveno območje (VVO) in je razdeljeno na:

- VVO1: območje najstrožje sanitarne zaščite. Zajema neposredno zaledje zajetja, tj. območje, iz katerega priteče podtalnica do zajetja v 50 dneh.
- VVO2: območje stroge sanitarne zaščite. Zajema območje vodonosnika, iz katerega priteče podzemna voda do zajetja v 400 dneh.
- VVO3: območje z blagim režimom zaščite. To območje zajema celotno napajalno območje vodnega vira, iz katerega se podzemna voda izteka v smeri zajetja in od koder se lahko onesnažene površinske vode iztekajo v napajalno območje vodonosnika, ali pa se onesnažena podzemna voda sosednjega vodonosnika drenira v napajalno območje obravnavanega vodonosnika.

Vodovarstvena območja si lahko ogledate v Atlasu okolja, spletnem portalu Agencije RS za okolje.

Priprava pitne vode:

Vodo iz zajetij je treba ustrezno obdelati oz. pripraviti, v kolikor ne ustreza zahtevam za pitno vodo. Priprava vode se vrši v vodarnah, kjer se filtrira na različnih filtrih, ki odstranjujejo delce in tudi mikroorganizme. Dezinfekcija vode se pred vstopom v javni vodovod vrši še s kloriranjem. Izvajalec gospodarske javne službe oskrbe s pitno vodo mora poskrbeti za nemoteno dobavo pitne vode. Ta mora po kakovosti ustrezati zahtevam Pravilniku o pitni vodi (Ur.l. RS, št. 19/04, 35/04, 26/06, 92/06, 25/09), ki je skladen z Direktivo o pitni vodi.

Poraba pitne vode v Sloveniji

V Sloveniji je bilo v letu 2010 po podatkih Statističnega urada RS porabljenih skupaj – za različne namene – 125 milijonov m³ vode, in sicer:

- 85 milijonov m³ oz. 68 % vode za gospodinjstva,
- 31 milijonov m³ oz. 25 % vode za druge gospodarske in negospodarske dejavnosti,
- 6 milijonov m³ oz. 5 % vode je bilo dobavljenih drugim vodovodnim sistemom,
- 3 milijoni m³ oz. 2 % vode iz hidrantov sta bila porabljena za potrebe gasilcev, za čiščenje cest.

Poraba vode v gospodinjstvu ter v gospodarskih in negospodarskih dejavnostih na prebivalca se v Sloveniji od leta 2008 bistveno ne spreminja in znaša približno 57 m³ na prebivalca na leto oz. 117 l vode na dan. Največ vode na prebivalca so porabili v osrednjeslovenski statistični regiji (57 m³/leto), najmanj pa v pomurski regiji (27 m³/leto). Med evropskimi državami smo v Sloveniji po porabi vode na prebivalca nekje blizu povprečja.

Vodni odtis

Vodo porabljamo na več načinov, posredno in neposredno.

- Neposredno vodo porabljamo v gospodinjstvu, šoli, na delovnem mestu za izvajanje naših vsakodnevnih opravil.
- Posredno pa porabljamo vodo zaradi uporabe različnih dobrin, za katere so pri njihovi izdelavi na celotni proizvodni poti porabili vodovodno vodo: hrana, oblačila, papir, pohištvo, avtomobili, električne naprave itd. Pri posredni porabi vode govorimo o virtualni vodi.

Če znaša povprečna neposredna poraba vode na prebivalca v Sloveniji 117 l na dan, znaša posredna poraba virtualne vode približno 4.000 l vode!

Vsa porabljena voda skupaj predstavlja naš vodni odtis.

Za lažjo predstavbo o porabi virtualne vode za posamezne dobrine navajamo le nekaj vsakodnevno uporabljenih izdelkov. Številke vas bodo presenetile!

Poraba virtualne vode za vsakodnevne dobrine

1 kg kruha – 1.300 l	1 l mleka – 1.000 l	1 list papirja A4 – 10 l
1 kg pšenice – 1.300 l	1 kg sira – 5.000 l	1 kg recikliranega papirja – 20 l
1 kg riža – 3.400 l	1 kokošje jajce – 200 l	1 kg plastike – 85.000 l
1 kg krompirja – 250 l	1 kg svinjskega mesa – 4.800 l	1 mobilni telefon – 3.000 l
1 kg paradižnika – 185 l	1 kg piščančjega mesa – 3.900 l	1 bombažna majica – 2.700 l
1 kg pomaranč – 500 l	1 kg govejega mesa – 15.500 l	1 kavbojke – 11.000 l
1 kg banan – 860 l	1 hamburger – 2.400 l	1 par usnjenih čevljev – 8.000 l
1 kg sladkorja – 3.000 l		1 osebni računalnik – 30.000 l
1 l piva – 300 l		1 osebni avtomobil – 400.000 l
1 kg kave – 21.000 l		4 avtomobilske pnevmatike – 160.00 l
1 skodelica kave – 710 l		50 l bencina – 51.000 l
1 kg kakava – 10.000 l		splakovanje stranišča – 50 l vode/os./dan

Poraba vode v povprečnem slovenskem gospodinjstvu

Povprečni prebivalec Slovenije na dan porabi 117 l vode. Koliko vode se porabi za posamezno opravilo, je prikazano na spodnjem grafu. Če spremenimo naše navade pri opravilih, kjer se porabi največ pitne vode, lahko njeno porabo znatno zmanjšamo!

Če iz puščajoče pipe kapne 1 kapljica na sekundo, to pomeni 25 l na dan in več kot 9.125 l na leto oz. 50 polnih kadi vode!

MAJHNI TRIKI ZA VELIKE UČINKE PRI VARČEVANJU S PITNO VODO

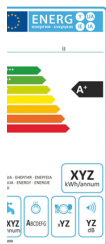
Varčevanje s pitno vodo v kopalnici

- Med miljenjem rok, umivanjem zob in britjem zapirajmo pipo. Iz odprte pipe steče 11–20 l vode na minuto!
- Namesto kovanja v kadi se raje prhajmo. Za kovanje porabimo do 250 l vode, za tuširanje pa 40 l.
- Skrajšajmo čas tuširanja.
- Med miljenjem in šamponiranjem las zapirajmo pipo.
- Na tuš namestimo takšno glavo, ki vodo dobro razprši.
- Po vsaki uporabi vode pipe dobro zapremo.
- Popravimo puščajoče pipe.
- Na pipe namestimo areatorje – nastavke, ki vodi primešajo zrak, tako da je pretok vode skozi pipo manjši.
- Pralni stroj prižgemo šele, ko je poln.
- Pri pranju perila izbiramo varčne programe, v kolikor ima pralni stroj to možnost.
- Pri nakupu novega pralnega stroja izberemo energetsko varčnega in takšnega, ki ima varčne programe pranja oz. ima možnost nastavljanja nivoja vode pri pranju.
- Brisač ne dajemo v pranje vsak dan. Po kovanju oz. tuširanju smo čisti, zato lahko brisače obesimo na obešalnike in jih uporabljamo več dni zapored.
- Preverjamo, da kotliček na stranišču ne pušča. Če se to zgodi, ga takoj popravimo.
- Če imamo na kotličku dve različni tipki za splakovanje, po opravljeni potrebi pritisnemo ustrezno. Takšni splakovalniki prihranijo do 30 % vode.
- Če nimamo kotlička z dvojnimi sistemom splakovanja, lahko porabo vode zmanjšamo tako, da v kotliček previdno namestimo dve 2-litrski plastenki, napolnjeni z vodo. Pri vsakem splakovanju tako prihranimo 2 l vode.
- Ostanke hrane, kavnih usedlin, papirnatih robčkov in brisačk ne mečemo v stranišče. Tovrstni odpadki sodijo na kompost oz. v zabojnik za biološko razgradljive odpadke!

Varčevanje s pitno vodo v kuhinji

- Če imamo pomivalni stroj, ga uporabljajmo. Pri enaki količini posode poln pomivalni stroj porabi manj vode, kot če bi jo pomili ročno.
- Pomivalni stroj prižgemo takrat, ko je čisto poln.
- Pri nakupu novega pomivalnega stroja prednostno izberimo energetsko varčnega.
- Pri ročnem pomivanju posode vodo najprej nalijemo v lijak, v vodi s čistilom posodo pomijemo in jo nato pod tekočo vodo splaknemo. Tako pri vsakem pomivanju prihranimo približno 100 l vode.
- Sadja in zelenjave ne peremo pod tekočo vodo, ampak v posodi z vodo. Vodo od pranja lahko uporabimo za zalivanje lončnic ali vrta.
- Zamrznjene hrane ne talimo pod curkom tekoče vode. Hrano pravočasno vzamemo iz zamrzovalnika in pustimo, da se odtali na sobni temperaturi.
- V poletnih mesecih pijače ne hladimo pod tekočo vodo, ampak jo damo pravočasno hladiti v hladilnik.
- Po vsaki uporabi vode pipe dobro zapremo pipo.

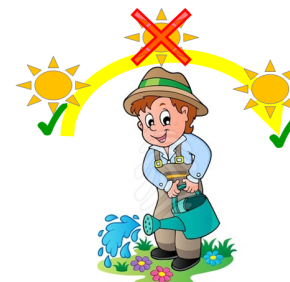
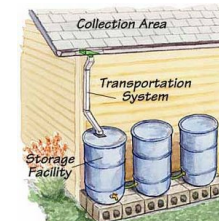

- Popravimo puščajoče pipe.
- Za pitje vode čez dan uporabljamo en kozarec, namesto da bi vsakič uporabili novega. Vodo si lahko natočimo tudi v stekleničko, ki jo povsod nesemo s seboj.
- Ni potrebe po kupovanju ustekleničene vode, saj je na Gorenjskem vsa vodovodna voda pitna. Ne pozabimo, da se voda porablja tudi za izdelavo vseh plastenk za ustekleničeno vodo!

Varčevanje s pitno vodo na vrtu

- Uredimo sistem za zbiranje deževnice, če imamo to možnost, in se izogibamo zalivanju s pitno vodo.
- Zalivamo zjutraj in zvečer, nikoli opoldne. Tako se več vode vpije in je izkoristek zalivanja boljši.
- Namesto z razpršilniki zalivamo z zalivalco. Razpršilniki ustvarjajo zelo drobne kapljice, zato precejšnji delež vode izhlapi še preden pade na tla.
- Zalivamo počasi, da se voda dobro vpije v tla in ne odteka z gredic.
- Zalivamo manj pogosto in takrat bolj izdatno. Rastline tako razvijejo bolj globoke korenine in so bolj odporne.
- Nezasajene površine okoli rastlin zastremo s slamo, ki zmanjšuje izhlapevanje in hkrati preprečuje rast plevela.
- Rezi kosilnice naravnamo na višjo raven. Višje trave ščitijo korenine pred izsušitvijo in zmanjšajo potrebo po zalivanju.
- Skupaj sadimo rastline, ki imajo podobno potrebo po vodi. Tako lahko en del vrta zalivamo bolj oz. manj pogosto.
- Zunanje vodnjake in umivalnike pred zimo dobro zaščitimo, da zmrzal ne poškoduje vodovodnih cevi.
- Zalivanje zelenic ni sprejemljivo, zlasti ne s pitno vodo! Zalivajmo le sadne in zelenjavne vrtove.

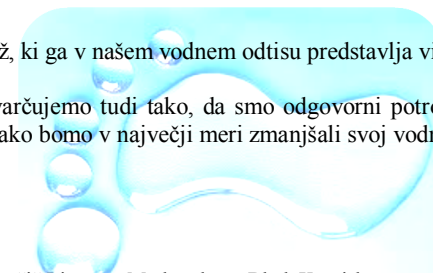
Varčevanje s pitno vodo pri ostalih opravilih

- Dvorišče ne pomivamo z vodo oz. čistimo s tlačnimi čistilci, ampak jih samo pometemo.
- Avtomobile peremo v avtopralnici, kjer se za povprečno pranje osebnega vozila porabi med 150–350 l vode, od tega se jo do 90 % reciklira in porabi za ponovno pranje.
- Na vodomernih števcih redno preverjamo porabo vode. V kolikor se ta naenkrat močno poveča, je razlog lahko v puščanju katere od cevi.

Ne pozabimo na delež, ki ga v našem vodnem odtisu predstavlja virtualna voda!

Z vodo lahko torej varčujemo tudi tako, da smo odgovorni potrošniki in kupujemo le stvari, ki jih zares potrebujemo. Tako bomo v največji meri zmanjšali svoj vodni odtis.

Pripraviła: Mojca Klemenčič Lipovec, Marbo, d.o.o. Bled, Kranjska cesta 4, 4240 Radovljica